

Hatvanból csak három biztonságos

Hulladéklerakók a megyében

A megyében működő több mint 60 hulladéklerakó közül mindössze három, a hódmezővásárhelyi, a makói és a szentesi felel meg a jelenlegi környezetvédelmi előírásoknak, és a szegedi esetében várható, hogy rövid időn belül megvalósul a műszaki védelem. 18 szeméttelép rendelkezik régi, még a tanácsrendszerből származó engedéllyel, a többi engedély nélkül üzemel – derül ki a környezetvédelmi felügyelőség helyzetjelentéséből.

Átfogó, országos adatgyűjtés kezdődött Magyarország környezeti állapotáról, az esetleges szennyező forrásokról. Az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség (Atiköfe) ennek keretében felmérte a megyében a hulladékgazdálkodás helyzetét, a hulladéklerakók állapotát. Gyapjas József igazgató elmondta: a megyében több mint 60 hulladéklerakó van, de ezek közül csak három felel meg teljes mértékben a jelenlegi előírásoknak: a hódmezővásárhelyi, a szentesi és a makói. A szegedi telep megfelelő műszaki védelmének kialakítására hamarosan sor kerül az európai uniós ISPA támogatás keretében, egy új, ötödik lerakó pedig várhatóan két év múlva áll üzembe Felgyón. Összességében tehát öt, előírásoknak megfelelő hulladéklerakó lesz a megyében, ami a szakmai és gazdaságossági szempontok alapján is optimálisnak tekinthető. E tekintetben tehát a megye kedvező helyzetben van: a településeknek módjában áll, hogy a kommunális hulladékot biztonságos védelemmel ellátott lerakón helyezték el.

Ugyanakkor az is tény, hogy a helyi önkormányzatokat korábban semmilyen jogszabály nem kötelezte arra, hogy a nagy, környezetvédelmi szempontoknak megfelelően működő lerakókra szállítsassák a hulladékot. Ez a magyarázata annak, hogy a megyében hozzávetőleg 60 kislétező üzemel: minden településen egy. Ezek közül mindössze 18 bír valamilyen, még a tanácsrendszerből származó engedéllyel, a többi egyszerűen kijelölt a helyhatóság, mindenféle környezetvédelmi hatásvizsgálat vagy engedélyezési eljárás nélkül.



A megyében működő szeméttelépek nagy részénél semmilyen műszaki védelem nincs. (Fotó: Gyenes Kálmán)

Műszaki védelem

Az európai uniós környezetvédelmi előírásokkal összhangban lévő hazai szabályozás szerint a települési hulladéklerakó telepek a esetében – elsősorban a csapadékvíz kimosó hatása miatt bekövetkező – környezetszennyezés megakadályozása érdekében a következő műszaki védelem szükséges: kettős fenékszigetelő réteg, nagysűrűségű polietilén-fólia, vagy tömörített vízzáró agyagréteg (3x20 centiméter bentonit), a két szigetelő réteg között szivárogtató kavicsréteg, a fólia védelmére geotextil borítás. A befejezett de-

póniát egy rétegű felső szigeteléssel és talajtakarással kell védeni, a felső talajréteget füvesítéssel, növénytelepítéssel kell stabilizálni. A hulladékkal érintkező csurgalékvizet össze kell gyűjteni és a szennyező anyagoktól meg kell tisztítani. A szerves anyagok bomlása során képződő, magas metán tartalmú biogázt össze kell gyűjteni, és ha hasznosításra nincs lehetőség, üzemi fáklyával el kell égetni. A talaj- és csurgalékvíz szennyezettségét rendszeresen, még a lezárást követően is legalább 30 évig ellenőrizni kell.

kül. Ezek a szeméttelépek valószínűsíthetően nem rendelkeznek minden szempontból megfelelő műszaki védelemmel sem, és semmi garancia nincs arra, hogy az ott tárolt hulladék nem szennyezi a talajt vagy a talajvizet.

Ezen az országosan is jellemző helyzeten kíván változtatni a január elsején hatályba lépett a hulladékgazdálkodási törvény, amely többek között kimondja, hogy 2003-ig az üzemeltetőknek el kell végeztetniük az összes üzemben lévő hulladéklerakó környezeti felülvizsgálatát, és a felügyelősé-

gek ez alapján döntenek arról, melyik telep meddig, milyen feltételekkel üzemelhet tovább. Ezzel párhuzamosan egy másik jogszabályi előírás az, hogy 2007 októberére minden működő hulladéklerakónak megfelelő műszaki védelemmel kell bírnia. Elvileg tehát semmi nem zárja ki, hogy a megyében ötnél több hulladéklerakó működjön majd, de nem valószínű, hogy egy kétezres lélekszámú település saját forrásból meg tudja valósítani a szükséges beruházásokat. A megyében önérből még egyetlen lerakó sem épült;

a szegedi telep fejlesztése több mint 1 milliárd forint ISPA és BM céltámogatással fog megvalósulni. A négy másik lerakó összesen 371 millió forint KAC (Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat), illetve Phare-támogatást kaptak a beruházók. Márpedig támogatást, akár hazai, akár nemzetközi forrásból csak megfelelő gazdaságossági számítások alapján lehet nyerni, így 2007 után várhatóan a jelenleginél jóval kevesebb, ám biztonságos, az európai uniós előírásoknak is megfelelő hulladéklerakó üzemel majd a megyében. Az öt

nagy telep alkalmas lesz a megyében keletkező kommunális hulladékok befogadására, ezeket eleve úgy tervezték, és az üzemeltetők elképzelése is az, hogy a környék (a szegedi hulladéklerakó esetében 30, de a legkisebb, szentesi esetében is 7 szomszédos település) kommunális hulladékát is befogadná.

A hulladékgazdálkodási törvény nemcsak a lerakók felülvizsgálatáról intézkedik, hanem arról is, hogy országos, regionális és helyi szinten is készüljön hulladékgazdálkodási terv. Az országos tervet a minisztériumnak év közepéig kell kidolgoznia és benyújtania az országgyűlésnek. Az elfogadást, pontosabban a kihirdetést követően a környezetvédelmi felügyelőségeknek 270 nap áll rendelkezésükre a regionális hulladékgazdálkodási tervek elkészítésére, annak kihirdetése után pedig az önkormányzatoknak további 270 nap a helyi hulladékgazdálkodási terv kidolgozására. Ezeknek már figyelembe kell venniük a hulladéklerakó telepekre vonatkozó előírásokat és a felügyelőség határozatait is – mondta Gyapjas József, az Atiköfe igazgatója.

Keczer Gabriella

ettek értesítést kapnak a vizsgálat lehetőségéről. Az országos tisztító főorvos, Pintér Alán arról is tájékoztatott, hogy fel kell készülni a prosztatarák és a szájüregi daganatok szűrésére, mert a rákbetegség e fajtáiban is egyre több ember szenved hazánkban, megelőzése, idejekorán történő kiszűrése legalább olyan fontos lenne, mint az emlődaganatát vagy a méhnyakrákét.

Igaz ugyan, hogy a szűrőhálózat kialakítása és működtetése óriási anyagi befektetést kíván – állítják a szakértők –, de hosszú távon megtérül a ráfordítás, hiszen a rákos betegek kezelése, gyógyítása hihetetlenül drága a világon mindenütt. S akkor a pénzben nem számolható emberi, lelki „tényezőkről” még nem is beszélünk. Mindkét ok miatt sürgős a ráksűrőhálózat mielőbbi kiépítése, ami a megelőzést, sok ember életének megmentését szolgálja.

Kalocsai Katalin

A HOT és a megye

Munkatársunktól

A Csongrád Megyei Önkormányzat is részt vesz a Herman Ottó terv (HOT) kidolgozásában, valamint egyeztetésében.

A Környezetvédelmi Minisztérium igényeinek megfelelő szakmai közreműködés a megye számára több szempontból is előnyös. Elsősorban azért, mert a megyei környezetvédelmi stratégiai program középtávú időszakra, 6-7 évre szól. A kialakítás alatt álló országos érvényű dokumentum pedig éppen a 2003 és 2008 közötti időszakra határozza meg hazánk környezetvédelmi feladatait. Ezért fontos a készülő, második nemzeti környezetvédelmi program, a HOT irányelveinek figyelembe vétele. Így a megyei önkormányzat, szükség esetén felülvizsgálja ezzel kapcsolatos korábbi elképzeléseit.

Egy éven belül szervezett ráksűrítés bevezetését tervezik az országban. Az emlő-, és végbéldaganatok idejében történő felismerését szolgáló vizsgálatok a betegség által legvesélyesebb korosztályok számára lesznek elérhetőek. A ráksűrítőhálózat megszervezésének előkészületei most folynak, erről beszélt lapunknak Pintér Alán országos tisztító főorvos.

A riogató és a ráksűrítésre ösztönzés folyamatos, hiszen szakemberek sulykolják belénk: a daganatos betegség korai felismerése akár a teljes gyógyulás, de legalábbis a túlélési idő megnyújtásának garanciája. Ám, ha most minden, a ráktól fenyegetett rizikókorosztály komolyan venné a figyelemztetést és sebtében igényelné a szűrővizsgálatokat, akkor bajban lennének azok az egészségügyi intézmények, amelyeket megroha-

Nem kötelező, csak ajánlott

Hálózat – ráksűrítésre

mozna a szűrés igényével fellépő több tízezres tömeg. Rohamról tartani persze nem kell, mert a magyar ember pillanatnyilag csak akkor fordul orvoshoz, amikor már nagy a baj. A lényeg azonban mégis az, hogy a népesség egy jelentős részét érintő ráksűrítések itt és most nincs lehetőség. Sok pénz, óriási szervezés, megfelelő műszerek és szakemberek, a többi között ezek kellene ahhoz, hogy az országos ráksűrítőhálózat létrejöjjön és működjön. – Ez óriási előkészítő munkát igényel, ami jelenleg gőzerővel folyik – fogalmazott lapunk érdeklődésére Pintér Alán, országos tisztító főorvos. Az előkészítés során megvizsgáljuk, hogy a régiók mely egészségügyi intézményeiben

állnak rendelkezésre a megfelelő tárgyi és személyi feltételek, hol vannak a szűréshez szükséges műszerek, miként szervezhető meg azoknak az értesítése, behívása, akiket a szűrőprogramban szereplő rákfajták főként veszélyeztetnek. Pintér Alán jóslásokba nem bocsátkozik a indulás időpontját illetően, annyit azonban már tud, hogy az emlő-, a méhnyak-, a vastag-, illetve a végbéldaganatok szűrésére lesz lehetőség a rizikókorosztály tagjainak. Az emlőrák a 45-65 év, a méhnyakrák a 25-65 év közötti nőket, míg a vastagbél-, és végbéldaganat a 25-65 éves kor közötti férfiakat és nőket egyaránt fenyegeti. A ráksűrővizsgálatok nem tehetők kötelezővé, de a veszélyezte-



jegyzet

Olvassunk másképp!

Érdekes eredményekre juthatunk akkor is, ha a CVVM cseh közvéleménykutató felmérésének eredményeit nem rendeltetésszerűen használjuk, vagyis nem úgy olvassuk, ahogy a felmérés netán elvárja tőlünk, hanem másként. A másként olvasás többnyire jót tesz a szövegeknek: olyan összefüggéseket tár fel, amelyeket a szövegező esetleg nem is akart közölni velünk... A lengyelek 73 százaléka ismerte be, hogy szükségesnek tartja a törvények áthágását. De melyik parancsolatát? A „Ne ölj!” avagy a „Fizesd be az áfát!” regulájának áthágását tartják (olykor-olykor) szükségesnek-lehetségesnek? Nyilván mindkettőt.

Vagyis a felmérésből számomra többek között az derül ki, hogy a posztsovjet utódállamok lakói közt a lengyelek a legösszintebbek. Utána mindjárt mi, magyarok következünk, majd nagy lemaradásban a csehek. És leghátul az oroszok: egy néhány éve még rendkívül zárt társadalom emberei, akik a moszkvai olimpia előtt alig találtak nagyobb csoport külföldivel, de gyakran maguk között is elnémultak, ha háromnál többen jöttek össze. Úgy látszik, ma se merik megmondani a véleményüket, mert nem felejtették el azokat az idők, amikor a névtelenül kitöltött kérdőíveket utólag mind beazonosították...

Oroszországban igazán nagystílű bűnözés folyik manapság, maffiaháborúk, kormányzósági segédhaderőkkel. Ismert tettesek üldögélnék az állami dumában, a körzetek hivatalaiban. Ennek ellenére a saját társadalmukról az oroszok véleménye a legjobb. A legpesszimistábbak a magyarok: 90 százalékunk gondolja úgy, hogy például Torgyán József elkerülheti a büntetését. Lehet, hogy igazunk van?

És így tovább. A makroadatokat ki-ki összemérheti mikrosmerteivel, történelmi tapasztalataival – és nyugtalanító dolgok tudnak kiderülni. Persze, most akkor itt megint sirtam-rítam, mint a magyarok 54 százaléka...

Zsolt Miklós

Lindab

■ trapézlemez, síklemez
■ ereszcatorna-rendszer
■ cserepeslemez

■ könnyűszerkezetes épületek, csarnokok kivitelezése.
SZAPPANOS ÉP-KER.
Hódmezővásárhely, Zrínyi u. vége. Tel.: 62-241-209, 62-230-446.
A LINDAB TERMÉKEK KIEMELT MÁRKAKERESKEDŐJE!

Szolnok: áradás, Szeged: nyugalom

Csongrádban nem lesz árvíz



Csongrádnál a víz a parti üdülők lábánál van. (Fotó: Tésik Attila)

Szolnoknál még mindig árad a Tisza, az alsó szakaszon azonban egyelőre nyugalom van. Pénteken reggel Szegednél a folyó 470 centiméter magasan állt, és áradás volt, a Maros azonban az előző napokhoz képest apadt. Kemény László, az Alsó Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság műszaki ügyeletes kérdéseinkre elmondta: a szegedi rakpartot vélhetően csak a jövő hét közepén kell lezárni. Ezzel egy időben rendelik majd el az első fokú, tehát a leggyengébb készletű szintet Mindszentnél, ugyanis ekkorra jóslják a 650 centiméteres vízállást, amelynél a töltéseken nappali figyelő szolgálat működik majd.

A vízügyes szakembereknek azonban már most is van dolguk, két helyen 24 órás figyelőszolgálat működik. Az ügyvezető pontvédekezést a Kódsi-zsilipnél, a Tisza bal partján és a Kurcatoroknál rendelték el. Az előbbi helyen a vízmű rossz állapota tette ezt indokolttá, a Kurcatoroknál pedig a zsilipet átépítik, ezért szükséges a fokozott figyelem. Az Ativizig műszaki ügyeletes biztos benne, hogy Szegednél idén nem lesz probléma a folyóval, és bár az esőzéseket nem lehet kiszámítani, nagy valószínűséggel kijelenthető, hogy közel sem lesz akkora az ár, mint a tavalyi volt.

T. K.